

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO.48 (3120) ●

● ПЯТНІЦА, 26 снежня, 2008

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Паміж Ліпкамі і Атбасарам, альбо Як жывуць беларусы ў Казахстане **Стар. 2**

Крок да лепшага разумення У нарадзе прынялі ўдзел навукоўцы-лінгвісты, філолагі, перакладчыкі і вернікі **Стар. 3**

Артысты маюць добры густ Цэлы пласт культуры дэманструецца на выставе харэаграфічных касцюмаў **Стар. 4**

Да Дзеда Мароза — у Белавежскую пушчу

Нацыянальны парк у снежні сустрэў свайго 200-тысячнага наведвальніка

Юбілейным госцем і ўдальніцай спецыяльнага прыза — тэлевізара “Віцязь” — стала 10-гадовая Вераніка Мануйла з вёскі Гародня Столінскага раёна Брэсцкай вобласці. Як паведамілі ў адміністрацыі нацыянальнага парку, 200-тысячны наведвальнік з пачатку года — гэта, безумоўна, салідная лічба. Яшчэ гадоў пяць таму тут прымалі штогод каля 100 тысяч гасцей. З’яўленне ж у Белавежскай пушчы любімца дзяцей і дарослых Дзеда Мароза дадало запаведнаму лесу папулярнасці.

У снежаньскія дні ў пушчы — аншлаг. Сюды, да Дзеда Мароза, спяшаюцца дзеці з усіх куткоў Беларусі, а таксама з Украіны, Расіі, Прыбалтыкі.

Дарэчы, маэнтку Зімовага гаспадара ў Белавежскай пушчы літаральна напярэдадні Новага года споўніцца пяць гадоў. За гэты час тут пабывалі сотні тысяч турыстаў з дзесяткаў краін. Знаходзіцца маэнтка Дзеда Мароза ў глыбіні пушчы, на паляне, куды ўзімку прыходзяць карміцца зубры.

Плошча сядзібы — цэлыя 15 гектараў. Тут і разныя церам самога Дзеда Мароза, і дом ягонай унучкі — Снягурачкі, Скарбніца... Але, безумоўна, галоўнай тутэйшай славетасцю з’яўляецца 120-гадовая ёлка звыш сарака метраў. Яна са-

мая высокая навагодняя ёлка Еўропы.

Новы сезон маэнтка сустракае ў абноўленым выглядзе. Тут з’явіўся Дом пчаляра і Музей народнага побыту, пабудаваны

новы Млын, які перамолвае дрэнныя ўчынкi, і Скарбніца. Новымі персанажамі папоўнілася галерэя драўляных скульптур. Да Новага года ў маэнтку абноўлена і ілюміна-

цыя. Сотнямі лямпачак аздоблены цяпер не толькі пабудовы, але і драўляныя скульптуры, ствалы і кроны дрэў і, вядома ж, навагодняя ёлка, на якой цяпер — ажно 10 тысяч агнёў.

У Белавежскай пушчы Дзед Мароз звычайна сустракае юных гасцей з многіх краін

Эйндховену цікавы вопыт Мінска

Гарады-пабрацімы пашыраюць сувязі

Аксана Шыкуць

“Падчас знаходжання ў беларускай сталіцы мы наведалі аб’екты сацыяльнай сферы, і нас уразіла тая ўвага, якая надаецца ў Мінску спорту і, у прыватнасці, даступнасці для насельніцтва спартыўных аб’ектаў”, — падзялілася ўражаннямі член Савета ўпраўлення рэгіёна Эйндховен Энс Хесцербек на нядаўняй сустрэчы ў Мінгарвыканкаме з дэлегацыяй гэтага галандскага горада.

Энс Хесцербек таксама не ха-

вала свайго здзіўлення высокім эканамічным развіццём Мінска, афармленнем горада. “Эйндховен славіцца як горад агнёў. Тое ж можна сказаць і пра Мінск, дзе асабліва эфектная вячэрняя падсветка будынкаў”, — сказала яна. Па яе меркаванні, у двух гарадоў ёсць агульныя інтарэсы і ў сферы павышэння якасці адукацыі. “Эйндховен вядомы як горад з высока развітымі тэхналогіямі, таму нашы гарады могуць супрацоўнічаць і ў гэтай галіне”, — упэўнена Энс Хесцербек.

Са свайго боку старшыня

Мінгарвыканкама Міхаіл Паўлаў адзначыў, што сталіца надае вялікае значэнне адносінам гарадоў-пабрацімаў і выказаў жаданне актывізаваць кантакты з Эйндховенам ва ўсіх сферах — культурнай, гуманітарнай, эканамічнай, інвестыцыйнай. Удзельнікі сустрэчы закрунулі і тэму сусветнага фінансавага крызісу. Мэр Мінска падкрэсліў, што нягледзячы на ​​негатывныя працэсы ў свеце, эканоміка і прамысловасць горада развіваюцца, усе праграмы выконваюцца. У сваю чаргу прадстаўніца

галандскай дэлегацыі канстатвала, што Эйндховен адчуў наступствы крызісу і прапанавала Мінску абменьвацца вопытам у пераадоленні гэтых негатывных тэндэнцый.

Мінск і Эйндховен супрацоўнічаюць з 1994 года. Цяпер у беларускай сталіцы 17 гарадоў-пабрацімаў. Сярод іх Сендай (Японія), Бангалор (Індыя), Ліён (Францыя), Анкара (Турцыя), Абу-Дабі (ААЭ). Акрамя таго, партнёрскія адносіны ўстаноўлены з 60 гарадамі Расіі, іншых краін СНД і далёкага замежжа.

ВЕСТКИ

Эканоміка — з улікам геаграфіі

Алена Саланенка

Пачалася падрыхтоўка да будаўніцтва транспартна-лагістычных цэнтраў у Валожынскім і Мінскім раёнах.

На сумесным пасяджэнні абедзвюх палат Нацыянальнага сходу віцэ-прэм’ер Беларусі Віктар Бура нагадаў, што ў краіне прынята праграма развіцця транспартна-лагістычных цэнтраў да 2015 года. Паводле яе прадугледжваецца стварыць 19 цэнтраў, у тым ліку на перасячэнні важнейшых транспартных калідораў. Будаўніцтва транспартна-лагістычных цэнтраў дасць магчымасць больш эфектыўна выкарыстоўваць эканамічны патэнцыял краіны, інтэгрыраваць яго ў сусветную сістэму на падставе лагістыкі, з улікам выгаднага геаграфічнага становішча.

Мяркуюцца, што новыя праекты прыцягнуць дадатковыя інвестыцыі з замежжа, будуць створаны новыя рабочыя месцы, павялічацца прыбыткі ад рэалізацыі транспартна-лагістычных і спадарожных паслуг.

Моваю лічбаў

Алена Прупас

9 674 900 — столькі жыхароў пражывала ў Беларусі на 1 лістапада 2008 года.

Прэс-сакратар Нацыянальнага статыстычнага камітэта Алена Кандраценка удакладніла: увогуле ў параўнанні з 1 лістапада 2007 года жыхароў краіны стала менш на 19 тысяч. А вось колькасць мінчан за гэты час амаль на 12 тысяч павялічылася: у сталіцы цяпер жыве 1 823 900 чалавек.

У студзені-кастрычніку 2008 года ў Беларусі нарадзіліся 90 600 дзяцей — на 3 800 больш, чым за той жа перыяд, але на год раней. Да таго ж і аб’ектыўнае змяншэнне насельніцтва ідзе цяпер марудней. Такім чынам, можна з асцярожнасцю сцвярджаць, што ўжо ёсць плён ад рэалізацыі дзяржаўнай дэмаграфічнай палітыкі.

І яшчэ некалькі паказальных лічбаў. За студзень-кастрычнік 2008-га ў краіну прыбылі 13 686 чалавек, выбылі — 7 750. Гэта значыць, за кошт міграцыі насельніцтва Беларусі павялічылася амаль на 6 тысяч чалавек.

Стымул для сяброўства

Падведзены вынікі конкурсу сярод грамадскіх арганізацый суайчыннікаў за мяжой

Іван Іванавіч

Гэты конкурс быў арганізаваны апаратам Упаўнаважанага па справах рэлігій і нацыянальнасцяў Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь. Ён меў поспехі добры водгук сярод удзельнікаў. Суайчыннікі, якія пражываюць за мяжой, не раз прапаноўвалі прадоўжыць конкурс, што і было ўлічана пры падрыхтоўцы праекта Плана работы апарата Упаўнаважанага па справах рэлігій і нацыянальнасцяў на 2009 год.

Як паведаміў кансультант аддзела па справах нацыянальнасцяў і прававой работы апарата Упаўнаважанага Міхаіл Рыбакоў, многія рэгіёны Беларусі цяпер падтрымліваюць цесныя стасункі з арганізацыямі суайчыннікаў за мяжой.

Тым, хто найбольш актыўна працуе ў гэтым кірунку, уручаны Падзячныя лісты.

Сярод тых, хто ўмее сябраваць — грамадскія арганізацыі суайчыннікаў за мяжой: Беларускі культурна-асветніцкі цэнтр у імя Святой Ефрасінні Полацкай (г. Новасібірск, Расія), Беларуская суполка Львоўскай вобласці (г. Львоў, Украіна), Беларускае культурнае таварыства “Ялінка” (г. Маарду, Эстонія), Беларуска-эстонскае культурнае таварыства “БЭЗ” (г. Йыхві, Эстонія), Беларускае культурна-асветніцкае таварыства “Уздым” (г. Даўгапілс, Латвія), Нацыянальна-культурная аўтаномія беларусаў г. Томска “Белыя Росы” (г. Томск, Расія), Нацыянальна-культурнае аб’яднанне грамадзян “Беларусь” (г. Белград-Дня-

Фестывальны настрой

троўскі, Украіна), Нацыянальна-культурны цэнтр беларусаў “Сябры” (г. Нальчык, Кабар-дзіна-Балкарская Рэспубліка, Расія), Таварыства беларускай культуры “Спадчына” (г. Друскінінкая, Літва), Аб’яднанне беларускіх грамадскіх арганізацый у Літве (г. Вільнюс, Літва), Рыжская асноўная беларуская школа (г. Рыга, Латвія).

Найбольш сістэмна, творча арганізавалі работу з суайчыннікамі за мяжой Мінскі гарадскі выканаўчы камітэт, а таксама Адміністрацыі Завадскога і Фрунзенскага раёнаў Мінска, гімназія з беларускай мовай навучання № 23 г. Мінска, Кобрынскі і Жабінкаўскі райвыканкамы Брэстчыны, Віцебскі аблвыканкам, а таксама Браслаўскі і Пастаўскі райвыканкамы Віцебшчыны, Гродзенскі гарвыканкам, Астравецкі і Слоніміскі райвыканкамы Гродзеншчыны, Чачэрскае райвыканкам Гомельшчыны і Касцюковіцкі райвыканкам Магілёўшчыны.

“Конкурс сяброў” працягваецца. Больш падрабязна пра яго ўмовы ў хуткім часе можна будзе даведацца ў апарата Упаўнаважанага па справах рэлігій і нацыянальнасцяў.

Паміж Ліпкам і Атбасарам, альбо Як жывуць беларусы ў Казахстане

Іван Ждановіч

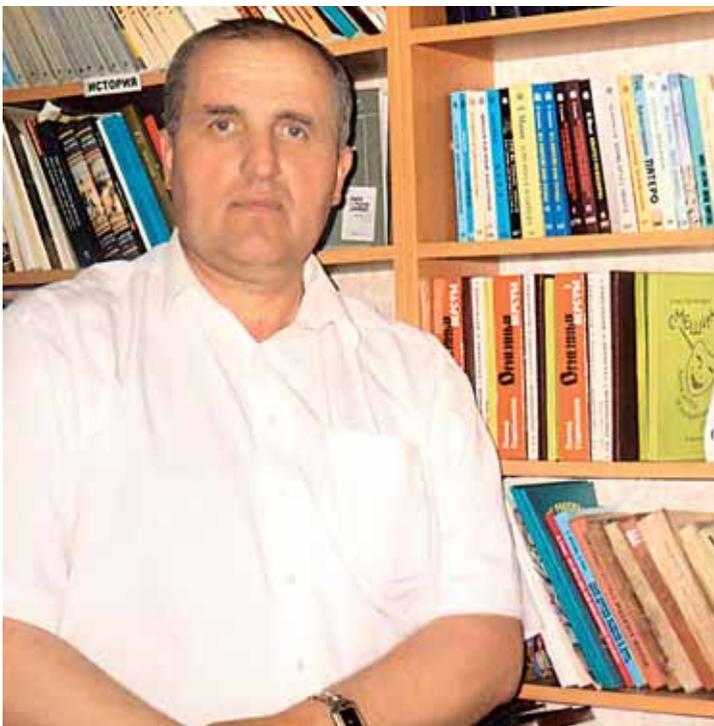
Мяркуючы па звестках, якія паступалі сёлета з Казахстана, там актывізавалася работа беларускіх суполак. Нагадаем, газета ўжо расказвала, што землякі прыязджалі на гістарычную Радзіму збіраць экспанаты для арыгінальнага музея — Беларускай хаты, потым, восенню — і пра яе ўрачыстае адкрыццё ў горадзе Усць-Каменагорску Усходне-Казахстанскай вобласці. Пра “родны кут” для беларусаў удалечыні ад Бацькаўшчыны паклапаціліся разам Асамблея народаў Усходняга Казахстана, Усходне-Казахстанскі абласны архітэктурна-этнаграфічны і прыродна-ландшафтны музей-запаведнік і Абласное грамадскае аб’яднанне “Усходне-Казахстанскі беларускі культурны цэнтр”. Садзейнічала ў афармленні інтэр’еру хаты і Беларускае пасольства ў Казахстане.

А нядаўна ў рэдакцыю завітаў госць з Казахстана, наш суайчыннік Валерый Сіліч. Ён мае дзве вышэйшыя адукацыі, займаецца бізнесам, а яшчэ ўзначальвае нацыянальна-культурны цэнтр “Беларусь” у Атбасарскім раёне Акмолінскай вобласці. З сярэдзіны 50-х гадоў на цаліне, у пасёлку Нова-Аляксандраўка, пасяліліся светлай памяці яго бацькі — Аляксандр Аляксандравіч і Алена Іосіфаўна. Бацька, былы франтавік, які прайшоў усю вайну, быў майстрам на ўсе рукі. Маці пякла смачны хлеб: і ў роднай вёсцы Ліпкі Горацкага раёна, і потым на цаліне. Сям’я пераехала ў Казахстан з чатырма малымі, Валерыю быў толькі год. Але Беларусь па-ранейшаму застаецца для Валерыя Сіліча роднай і дарагой: цяпер у Мінску жывуць усе тры яго дачкі: Алёна, Таццяна і Юлія, а таксама трое ўнукаў.

— Скажыце, Валерый Аляксандравіч, «беларускія сляды» былі ў казахскіх стэпах, пэўна

ж, і да першых цаліннікаў?

— Спачатку, не па сваёй волі, гэтыя прасторы адкрывалі для сябе некаторыя з удзельнікаў паўстання Кастуся Каліноўскага 1863-64 гадоў. З гадамі беларусы, як гаворыцца, пусцілі моцныя карані ў цалінных землях. Напрыклад, кіраўніком першага ўрада Казахстана быў беларус

Валерый Сіліч адчувае сябе сваім і ў Казахстане, і ў Беларусі

В. Радус-Зяньковіч, якога ў Беларусі больш ведаюць як публіцыста. Шмат нашых з’явілася ў Казахстане на пачатку Вялікай Айчыннай: туды былі эвакуіраваны многія заводы, навуковыя і культурныя ўстановы. У прыватнасці, Беларускі тэатр оперы і балета.

— А пасля вайны бадзёрая савецкая песня “едут новосёлы по земле целинной” ужо без прымусу завабіла моладзь, накітавалі ваших бацькоў, “в дальние края”...

— Тады ў Казахстан добра-ахвотнікі эшалонамі вязджалі! Сталі сваімі гэтыя землі і для дзесяткаў тысяч беларускіх сялян, будаўнікоў, спецыялістаў. Уявіце, колькі ж нас было там, калі на пачатку 2005 года ў Ка-

захстане налічвалася каля 95 тысяч этнічных беларусаў, 0,6 працэнта ад насельніцтва краіны. Зрэшты, беларусы ніколі не адасабляліся ад іншых народаў, рэгістравалася шмат інтэрнацыянальных шлюбаў. І ў мяне самога жонка, Альма Кандрацьеўна, родам з Паволжскіх немцаў. А яшчэ казахі вельмі цэняць у

тра — мусіць, адразу пасля распаду СССР. А першае аб’яднанне беларусаў у Казахстане было зарэгістравана ў Алматы ў снежні 1992-га. На сходзе ініцыятыўнай групы была зацверджана і назва: Нацыянальна-культурны цэнтр “Беларусь”, выбраны савет. Дарэчы, старшынёй яго аднагалосна быў выбраны рэктар Казахскай дзяржаўнай архітэктурна-будаўнічай акадэміі, наш зямляк родам з-пад Стоўбцаў Павел Агрускевіч. У той час ён быў казахскім сенатарам і намеснікам старшыні Асамблеі народаў Казахстана. А ў горадзе Атбасары суполка была арганізавана восем гадоў таму, і ўвесь час ёй кірую я. Мы праводзім вялікую культурна-асветніцкую работу, наладжваем фальклорныя святы, удзельнічаем у грамадскім жыцці раёна. Магу засведчыць, што з моманту адкрыцця Беларускага пасольства ў Казахстане, у 1997 годзе, і па жнівень 2006-га самы непасрэдны ўдзел у наладжванні работы з дыяспарай прымала Пасол Ларыса Пакуш. І цяпер усе добрым словам згадваюць гэтую жанчыну. Дзякуючы ёй мы атрымлівалі звесткі пра тое, чым жыве Беларусь, як разгортваюць работу нашы супляменнікі ў іншых краінах. Добрыя стасункі з пасольствам застаюцца ў нас і цяпер.

— Ці ёсць у вашага цэнтру справа, якую вы маглі б прэзентаваць як вопыт для пераймання іншым беларускім суполкам за межамі?

— Мяркую, гэта дамова аб супрацоўніцтве Горацкага раёна Магілёўскай вобласці, адкуль ідуць мае радавыя карані, з Атбасарскім раёнам Казахстана. Мы маем моцныя кантакты. Нават прымагі ў сябе дэлегацыю з Горацкага раёна, і дэлегацыя з Казахстана прыязджала ў Горкі. На свае вочы людзі пабачылі, як хто жыве. Такія міждзяржаўныя стасункі, на мой погляд, вельмі карысныя і перспектыўныя.

ЯК СПРАВЫ, ДЫЯСПАРА?

“Нёман” — у Данецку...

У Мінску пабываў прадстаўнік Таварыства беларускай культуры “Нёман” з Данецка (Украіна), уладжэнец Мар’інай Горкі Віктар Карняйчук. Ён паведаміў, што суполка, у якой больш за 60 чалавек, рыхтуецца правесці святочную Калядную вечарыну для землякоў — яе арганізуе самы актыўны член таварыства Сафія Пасынкава. Дарэчы, і ў самога Віктара, настаўніка французскай мовы па адукацыі, багаты вопыт арганізацыйнай работы: ён працаваў дырэктарам школы як у Беларусі, так і ў Данецку, цяпер займаецца бізнесам. На сустрэчы з прадстаўніком “Нёмана” ў Беларускае таварыстве па сувязях з суайчыннікамі за мяжой “Радзіма” абмяркоўваліся планы далейшага супрацоўніцтва.

...і ў Тальяці

Назву “Нёман” мае беларуская суполка ў Тальяці (Расія), якой кіруе Леанід Міхаленка. Там, як стала вядома рэдакцыі, нашы землякі таксама ў пераднавагодніх клопатах. У прыватнасці, ансамбль “Купалінка” рыхтуе да святаў новую навагоднюю праграму. Выступленні самадзейных артыстаў запланаваны як у Цэнтры нацыянальнага таварыства, так і на іншых сцэнічных пляцоўках горада над Волгай. Дарэчы, ужо ў студзені кіраўнік ансамбля Людміла Дзёміна збіраецца прыехаць у Мінск — плануе наладзіць творчыя кантакты, пераняць вопыт у аднадумцаў з Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў.

Віншаванні для юбіляраў

Сваё 15-годдзе адсвяткавала Беларускае культурна-асветніцкае таварыства “Уздым” у Даўгапілсе (Латвія), якім кіруе Барыс Івановіч. Пра моц і шырокую папулярнасць суполкі сведчыць і той факт, што гасцей свята весялілі артысты знакамітага ансамбля “Харошкі”. Павіншаваць юбіляраў прыязджалі таксама сябры з Беларускага культурнага цэнтру “Крок” літоўскага горада Вісагінаса, іншых беларускіх аб’яднанняў Прыбалтыкі.

У новы год — з новымі песнямі

З горада Белград-Днястроўскі (Украіна) прыйшла вестка, што Нацыянальна-культурнае аб’яднанне “Беларусь”, якім кіруе Лілія Цвяткова, сёлета прадоўжыла плённае супрацоўніцтва з гарадскімі ўладамі. У прыватнасці, выступленні самадзейных артыстаў з гэтай суполкі па-сапраўднаму ўпрыгожылі канцэрты Свята горада, якія праводзіліся мэрыяй. Па ініцыятыве беларускай дыяспары на свята быў запрошаны і ансамбль народнай песні “Асалода” з Барысава. На навагодніх канцэртах у Белград-Днястроўску абавязкова будучы гучаць і беларускія песні.

Калядныя сустрэчы

Ужо традыцыйна ўдзельнічаюць у святах, якія ладзяцца ў Шальчынінкай (Літва) гурты з Беларусі. Сёлета, напрыклад, у літоўскіх сяброў пабывалі з канцэртамі мінскія ансамблі “Вербіца”, “Церніца”, “Неруш”, салістка Нацыянальнага акадэмічнага народнага аркестра Беларусі імя І.Жыновіча Ніна Кавалёва. Цёпла сустракалі за мяжой і артыстаў з народнага ансамбля “Тутэйшая шляхта” (мастацкі кіраўнік Лявон Махнач) Беларускага дзяржуніверсітэта. Дарэчы, яны пасля выступленняў у Літве вырашылі правесці дабрачынныя канцэрты і ў касцёлах Мінска. “Калядныя сустрэчы з “Тутэйшай шляхтай” — такую назву мае праект, які ўжо рэалізуецца сумесна з таварыствам “Радзіма”.

Рэдакцыя выказвае ўдзячнасць супрацоўнікам Беларускага таварыства па сувязях з суайчыннікамі за мяжой “Радзіма” за інфармацыйную падтрымку.

Усё пра Радзівілаў

Ствараецца адзіны інфармацыйны цэнтр вывучэння спадчыны знакамітага роду

Андрэй Гусін

Дамоўленасць аб стварэнні гэтага інфармацыйнага цэнт-ра дасягнута на сустрэчы архіўных і бібліятэчных спецыялістаў з Беларусі, Германіі, Фінляндыі, Польшчы, Расіі, Украіны і Літвы. Усе названыя краіны прадставяць у лічбавым выглядзе дакументы і кнігі, якія належалі сямейству Радзівілаў. Плануецца сабраць разам унікальны архіўны матэрыял, багатыя звесткі аб гістарычнай спадчыне Радзівілаў.

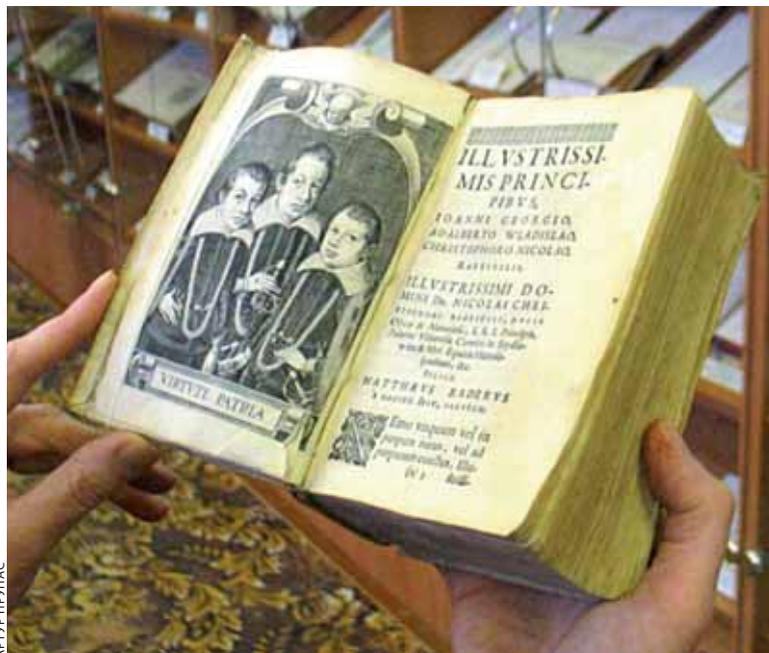
Цяпер кнігі і архіўныя дакументы Радзівілаў захоўваюцца ў Мінску, Маскве, Санкт-Пе-

цярбургу, Варшаве, Вільнюсе, Хельсінкі. Рэалізацыя праекта на міжнародным узроўні дазволіць кансалідаваць намаганні арганізацый — трымальнікаў дакументальнай спадчыны Радзівілаў.

Як лічыць экскурсавод Нацыянальнага гісторыка-культурнага музея-запаведніка “Нясвіж” Сяргей Чысцякоў, стварэнне адзінага інфармацыйнага цэнт-ра вывучэння спадчыны Радзівілаў дазволіць забяспечыць вольны доступ міжнароднай навуковай супольнасці і шырокай грамадскасці да каштоўных дакументаў, перанесеных на лічбавыя

носьбіты, атрымаць максімум інфармацыі, выкарыстаць унікальныя матэрыялы для напісання навуковых работ.

Архіўроду Радзівілаў — адзін з самых буйных збораў дакументаў па гісторыі Цэнтральнай і Усходняй Еўропы, паколькі на працягу многіх стагоддзяў магнацкі род Радзівілаў іграў прыкметную ролю ў палітычным, сацыяльна-эканамічным і культурным жыцці Вялікага княства Літоўскага, Рэчы Паспалітай, Расійскай імперыі і іншых краін Еўропы, знаходзіўся ў роднасных адносінах са шматлікімі арыстакратычнымі фаміліямі еўра-

І такія рарытэты з кнігазбору Радзівілаў стануць больш даступнымі

пейскіх дзяржаў.

Сямейства Радзівілаў для Сярэдняй Еўропы сыграла тую ж ролю, што для Заходняй — Медычы, Вісконці. Радзіві-

лы ўвайшлі ў гісторыю не толькі вялікай уладай і багаццем, якімі яны валодалі, але і сваім апыканствам над культурай і мастацтвам.

Крок да лепшага разумення

У нарадзе, якая прайшла ў мінскім касцёле святых Сымона і Алены і была прысвечана стану сучаснай царкоўнай мовы, прынялі ўдзел навукоўцы-лінгвісты, філолагі, перакладчыкі і вернікі

Адам Мальдзіс

Уявіце сабе, шануюныя чытачы, такую сітуацыю: у сям’і, класе або іншай групе людзей — усе хрысціяне, усе звяртаюцца да Святога Пісання, але адначасова яны прадстаўляюць розныя канфесіі. Большасць — праваслаўныя, але ёсць католікі, пратэстанты ці уніяты. Гэта — адзін з вынікаў таго, што Беларусь знаходзіцца на памежжы двух вялізных грамадска-культурных рэгіёнаў — усходняга (праваслаўна-візантыйскага) і заходняга (каталіцка-пратэстанцкага). Адсюль і рэлігійная разнастайнасць, магчымасць (прыкладаў таму многа) плённага сінтэзу.

І вось браты, аднакласнікі ці калегі бяруцца голасна чытаць беларускае Евангелле, якое сёння ёсць і ў праваслаўных (тэкст кананічны ці набліжаны да такога), і ў католікаў (адрозніць тэкстаў тут некалькі), і ва уніятаў (тыя ж кнігі, што ў католікаў), і ў пратэстантаў (толькі ў пераважнай большасці яны карыстаюцца рускім перакладам). Адзін называе Бога Гасподзь ці Госпад, другі — Пан. Адзін кажа “Ісус”, другі — па-польску “Езус”. Адзін вішнуе: “З Божым нараджэннем!”, другі — “З раджаннем Хрыстовым”, а трэці ўвогуле па-язычніцку — “З Калядамі!” І такі разнабой — ненармальна з’ява, бо ён аслабляе грамадскую супольнасць, нацыю ў цэлым. У іншых краінах усе хрысціянскія канфесіі карыстаюцца адзіным або набліжанымі тэкстамі Евангелля.

Такі ж першы крок да

паразумення зроблены і ў Беларусі. Пад рэдакцыяй ксяндза-магістра тэалогіі і кандыдата гістарычных навук, пробашча касцёла святых Сымона і Алены ў Мінску Уладзіслава Завальнюка нядаўна выйшла чарговае беларускае Евангелле пакуль што толькі “для ўнутраных патрэб” свайго парафіі. У ім мы ўжо чытаем і “Госпад”, і Ісус, і многае іншае, што збліжае дзве вядучыя канфесіі Беларусі.

Напярэдадні каталіцкага Нараджэння Хрыстова ў “Чырвоным” касцёле сабраліся вучоныя, тэолагі, прадстаўнікі грамадскасці, каб абмеркаваць стан беларускай царкоўнай мовы. Яны высока ацанілі зробленае ксяндзом Завальнюком. Усяго пад яго кіраўніцтвам, падлічыў старшыня Прафесарскага клуба пры касцёле (а ў ім за 60 чалавек) Міхаіл Цяўлоўскі, выдадзена каля 50 кніжак. Большасць з іх — на беларускай мове.

— Сама я праваслаўная, — пачала дыскусію пасля ўступнага слова айца Уладзіслава мовазнавец і педагог Валянціна Раманцэвіч, — але з ахвотай працавала над каталіцкім выданнем, бо адчувала, што яно будзе аднацэннае.

Касцёл святых Сымона і Алены ў Мінску

цыю, так і сем’і. Дарэчы, у мяне адзін дзед быў праваслаўны, а другі католік. І муж быў католікам. Што ж нам дзяліць? Вера ў нас адна — хрысціянская.

— Гэта нялёгкае справа — дабіцца, каб пераклад быў і дакладны з тэалагічнага боку, і гучаў па-беларуску, — працягнуў гаворку аўтар беларускага “Буквара”, які вытрымаў ужо каля 40 выданняў, знаўца грэчаскай мовы Анатоль Клышка. — У новым перакладзе Евангелля многа ўдалых слоў-нава-твораў. Напрыклад, вернік, дабраслаўлены і гэтак далей.

— Зроблены першы, можна прама сказаць, гістарычны крок. І тут

Ксёндз Уладзіслаў Завальнюк каля выставы выданняў парафіі Святых Сымона і Алены разам з кандыдатам філалагічных навук Алай Сакалоўскай і прафесарам Генадзем Цыхунам

важна не націскаць, не прыспешваць падзеі, таму што мы маем справу з шматвяковымі традыцыямі, — перасцерагаў доктар філалагічных навук прафесар Генадзь Цыхун. — Праваслаўны тэкст Евангелля ўзыходзіць да грэчаскай першакрыніцы, а каталіцкі — да лацінскай. Адсюль і розная лексіка, скажам, манастыр у праваслаўных і

кляштар у католікаў. У нас не павінна быць ілюзій, што мы хутка дасягнем поўнага адзінства кананічных тэкстаў. Тут патрэбны ўзаемаразуменне і цярплі-васць, выкарыстанне вопыту іншых славянскіх народаў. Рознаварыянтнасць на першым этапе збліжэння дапушчальная. Калі мова жыве, яна не можа быць занадта нармалізаванай.

Старшыня беларускага Біблейскага таварыства Герман Родаў расказаў аб рабоце Сінадальнай камісіі па перакладзе пры Беларускам экзархаце. Яна падрыхтавала ўжо і выдала па-беларуску праваслаўнае Пятніцае-евангелле і цяпер працуе над перакладам Дзеянняў Апосталаў. Біблейскае таварыства, падкрэсліў Герман Родаў, педагог пратэстанцкага вызнання, можа з часам стаць аб’яднальным для ўсіх хрысціянскіх канфесій

У дыскусіі прынялі ўдзел навукоўцы з Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, выкладчыкі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта і Мінскага

лінгвістычнага ўніверсітэта, работнікі выдавецтваў і рэдакцый газет, простыя вернікі. Яны далі высокую ацэнку перакладу Евангелля, а таксама новай кнізе Уладзіслава Завальнюка “Родная мова ў духоўным жыцці Беларусі”, якая можа служыць дапаможнікам для перакладчыкаў, выкладчыкаў, студэнтаў.

Падвёў вынікі абмеркавання дырэктар Інстытута мовы і літаратуры імя Якуба Коласа і Янкі Купалы Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, доктар філалагічных навук, старшыня Міжнароднага камітэта славістаў Аляксандр Лукашанец:

— Мы атрымалі дасканалы пераклад Евангелля, які можа ў перспектыве стаць адзіным для ўсіх канфесій, у стане, як кажуць, легчы на душу і тым, хто прыходзіць у касцёл, і тым, хто моліцца ў царкве. Ён вызначаецца добрай мовай, узнёслы і адначасова дакладны з пункту гледжання анамастыкі. Шлях жа ў будучыню — спачатку дабіцца або хоць наблізіцца да адзінства ўнутры саміх католікаў, а потым ствараць больш агульную, міжканфесійную тэрміналагічна-лексічную камісію.

На нарадзе таксама гаварылася аб стварэнні інфармацыйна-бібліяграфічнай базы звестак. Многія праблемы, якія абмяркоўваліся дыскусантамі нібыта ўпершыню, на самай справе ўжо не раз узнімаліся ў друку. Але, на жаль, шматлікія публікацыі, у тым ліку і “Голас Радзімы”, засталіся незаўважанымі.

Артысты маюць добры густ

Цэлы пласт культуры дэманструецца на выставе харэаграфічных касцюмаў у Нацыянальным мастацкім музеі

Жанна Катлярова

Сёння ў знакамітага харэаграфічнага ансамбля сфарміраваўся без перабольшвання унікальны фонд беларускага сцэнічнага касцюма: больш за пяць з паловай тысяч адзінак разнастайнага адзення, дзесяткі калекцый, адметных і па мастацкіх прыёмах выканання, і па інтэрпрэтацыі гістарычных і этнічных форм. Многія з гэтых касцюмаў з'яўляюцца самадастатковымі творами мастацтва. Ідэйным натхніцелем гэтай калекцыі з'яўляецца нязменны кіраўнік калектыву Валянціна Гаявая.

Першыя касцюмы "Харошак" у 1974 годзе стварала Эма Смірнова. Сярод аўтараў адзення для артыстаў былі таксама Ларыса Рулева, Ніна Саркісава, Алена Юр'ева і іншыя. Некалькі дзесяцігоддзяў у калектыве працуе выдатны тандэм мастакоў па касцюмах

Касцюмы з калекцыі ансамбля — гэта сапраўдныя творы мастацтва

— Юры Пискун і Аляксей Гаявы. Яны нязменна прытрымліваюцца нацыянальных традыцый і эстэтыкі, выдатна вывучыўшы не толькі традыцыйны беларускі касцюм, але і адзенне ўсіх сацыяльных груп XVI-

XVII стагоддзяў — шляхты, гараджан, жыхароў гарадскіх прадмесцяў. Менавіта гэтыя мастакі распрацавалі апошняю калекцыю касцюмаў "Харошак" для новай вялікай праграмы "Беларусы". Усе

касцюмы калектыву — эксклюзіўныя.

"Ведаю, што часта людзі, якія прыходзяць на нашы канцэрты, жадаюць паглядзець на касцюмы зблізку. Але не кожны адважыцца прайсці

за кулісы. Таму глядзіце і слухайце тут і цяпер", — сказала Валянціна Гаявая, запрашаючы гасцей выставы на імпрэвізаваны канцэрт калектыву ў зале Нацыянальнага мастацкага музея.

КРЫЖАВАНКА

Адчуванне Айчыны

Прысвячаецца Адаму Міцкевічу

Па гарызанталі:

5. "Дзень добры, любая, ... мой яснавокі!" 3 верша Адама Міцкевіча "Дзень добры". 6. Аўтарытэт, узор для пераймання (разм.). 9. Група людзей, згуртаваных агульнымі ідэямі. Такай групай з'яўлялася Таварыства філаматаў з удзелам паэта. 10. Праверка, выпрабаванне. 13. "... або выпрабаванні дружбы". Балада, якую А. Міцкевіч напісаў сумесна з сябрам А. Адынцом. 14. "... народаў". Газета, якую паэт заснаваў у Парыжы. 15. "Балада пра ...". Твор беларускага пісьменніка А. Куляшова пра рамантычнае каханне паэта і Марылі Верашчакі. 18. Рэпліка, якая гаворыцца звычайна прыўзнятым тонам. 19. Імя падарожніка, пісьменніка Янушкевіча, які паслужыў прататыпам героя ў адной з паэм паэта. 22. "... і яго сыны". Балада А. Міцкевіча. 24. Горад у Польшчы, дзе побач з Т. Касцюшкам пахаваны паэт. 26. Паэма А. Міцкевіча, у аснову якой пакладзены старажытны памінальны абрад беларусаў. 27. Назва балады паэта, а таксама чароўнага возера на Навагрудчыне. 30. Алег Беларускі паэт, даследчык творчасці А. Міцкевіча, які пісаў, што, магчыма, продкі паэта былі беларусамі. 33. Ігнат Беларускі вучоны-даследчык, геолаг, з якім А. Міцкевіч сябраваў усё жыццё. 34. "Балады і ...". Зборнік твораў А. Міцкевіча, сюжэты якіх узяты з беларускага фальклору. 35. "Верш на ... паэта". Твор пісьменніка Ул. Сыракомлі, які ён прысвяціў А. Міцкевічу з нагоды смерці паэта. 36. Пра смелага, гордага чалавека (перан.).

Па вертыкалі:

1. ... Мухлінскі. Вучоны-арыенталіст, ураджэнец Навагрудчыны, прафесар Пецярбургскага ўніверсітэта. 2. Эмілія Беларуская фалькларыстка, удзельніца паўстання 1831 г., якой А. Міцкевіч прысвяціў верш "Смерць палкоўніка". 3. Вялікі рускі паэт, з якім А. Міцкевіч пазнаёміўся ў Маскве ў 1826 г. 4. "Ля Наваградка, на ўздыбленых горах — ... у месяцы срэбным зіхценні". 3 паэмы "Гражына". 7. ... ці слуга Блажэй у сям'і Міцкевічаў, які аказаў вялікі ўплыў на Адама сваімі былімі і казкам. 8. Язэп Беларускі паэт, перакладчык. Пераклаў з польскай на беларускую мову паэму "Пан Тадэвуш". 11. "Адсюль былі бачны ... Навагрудка — у той час літоўскай сталіцы". 3 балады А. Міцкевіча "Свіцязь". 12. Адзін з падарункаў А. Міцкевічу ад яго каханай Марылі Верашчакі. 16. Маладыя дрэвы. 17. "Гэта найбольш багатая і найбольш чыстая ...". Выказванне А. Міцкевіча наконт беларускай мовы. 20. "Жыві ж ты ў шчасці, наднямонскі край, Багатыя ... з ніў збірай". 3 верша А. Міцкевіча "Бульба". 21. Фальварак у былым Навагрудскім павеце, дзе, як мяркуецца, нарадзіўся паэт. 23. Месяца, праз якое ўязджаюць куды-небудзь. 25. Дугападобнае перакрыцце праёма ў сцяне. 28. Старажытнаскандынаўскі марскі воін. 29. ..., ці барацьбыт за волю. Ім быў А. Міцкевіч. 31. "... князь Навагрудка". Адзін з ранніх твораў паэта. 32. "Спявайма толькі тое, што родны склаў ...". 3 верша А. Міцкевіча "Песня філарэтаў".

Адказы на крыжаванку

Па гарызанталі: 1. Антон; 2. Пятэр; 3. Пушкін; 4. Замак; 7. Парыж; 9. Кляз; 10. Экамэн; 13. Таварыства; 14. Філамат; 15. "Свіцязь"; 16. Маладыя дрэвы; 17. "Гэта найбольш багатая і найбольш чыстая ..."; 18. Рэпліка; 19. Язэп; 20. "Жыві ж ты ў шчасці, наднямонскі край, Багатыя ... з ніў збірай"; 21. Фальварак у былым Навагрудскім павеце, дзе, як мяркуецца, нарадзіўся паэт; 22. Эмілія; 23. Вялікі рускі паэт; 24. Кракаў; 25. Арка; 26. Паэма; 27. Назва балады паэта, а таксама чароўнага возера на Навагрудчыне; 28. Алег; 29. Янушкевіч; 30. Алег; 31. Ігнат; 32. "Балады і ..."; 33. Ігнат; 34. "Балады і ..."; 35. "Верш на ... паэта"; 36. Пра смелага, гордага чалавека (перан.).